

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

SER UN GAT VELL

Alguns aspectes de la vellesa

*Todos deseamos llegar a viejos;
y todos negamos que hemos llegado.
Francisco de Quevedo*

En la maduresa de l'ésser humà, la feblesa comença a fer acte de presència. Sorgeix la por a envellir, a perdre l'autonomia personal i a esdevenir dependents. S'experimenta la consciència del límit, del final, i això propicia, de retruc, la pregunta pel sentit. Cal dosificar els esforços.¹ Curiosament, naixem suaus i flexibles i ens morim durs i rígids; som delicats i tendres i ens tornem secs i aspres.

La vellesa ha de ser el temps de la vida per no angoixar-se per la feina ni l'educació dels fills, un temps cap a nosaltres mateixos. L'ancià és un ésser humà que dedica més temps a captar el fons de les coses.² La vida contemplativa és pròpia de la vellesa. Amb tot, a les persones velles ningú no les desitja ni eròticament ni laboralment.³

Quan envellim, cristal·litzem les nostres conviccions, d'una banda com a defensa davant de la realitat social que vivim i, d'altra banda, com a coherència interna. Aquesta coherència és fruit d'una lluita intensa per trobar el nostre lloc, tant en la vida personal com social. També és una forma de fer-nos forts davant de la fragilitat humana. També és una certa forma d'aïllament, de quedar-nos dalt de la nostra pròpia torre de marfil, que sempre és un dret atesa la seguretat que ens proporciona.

L'expressió "tercera edat" no té sentit avui en dia. Hi ha moltes edats i diverses subdivisions; a més a més, cada persona les acobla a la seva manera. Pot haver-hi ancians bastant revolucionaris o amb molta lucidesa per fer multitud de coses.

Cal distingir entre ancianitat, senectut, vellesa i decrepitud. Una cosa és ser vell i l'altra sentir-se vell. Saber que vell vol dir tenir unes limitacions, retalls imposats per la salut no vol dir renunciar a moltes coses. Cal no tenir massa en compte commemoracions, condecoracions ni aniversaris; cal anar lleugers d'equipatge i anar-se desprenent de tot.⁴

El paper de les àvies i dels avis en la societat actual és limitat, compten per a ben poc, però, curiosament, pel que fa als fills, sempre han d'estar disponibles. Cal que la societat aprengui a donar valor a allò vell, antic i, per tant, a les persones que tenen més experiència perquè els seus coneixements esdevenen importantíssims. El que no veu una persona jove per estar dempeus ho veu una persona vella per estar assegurada.

Estudiar, llegir, estar amatent al que succeeix a nivell social són antidòts contra la vellesa ja que el cervell es manté viu. Tenir limitacions físiques no obliga a renunciar a tot. Hi ha moltes persones conegudes i famoses que han realitzat les seves obres mestres més enllà dels cinquanta. El filòsof Immanuel Kant va escriure

la Crítica a la raó pura als 57 anys i la Crítica a la raó pràctica als 64. Daniel Foe va escriure el llibre Robison Crusoe als 60.

Fins i tot la neurologia ha confirmat que en la vellesa encara es van desenvolupant noves neurones a partir de les cèl·lules mare.⁵ L'envelliment de la ment comporta trumfos que només s'assoleixen amb l'edat, a partir de la pròpia experiència, del que s'ha viscut.⁶ Que una cosa sigui difícil no vol dir que hagi de deixar de fer-la o, almenys, d'intentar-ho. La bellesa de la persona jove rau en el seu exterior, en el seu físic; la bellesa de la persona vella rau a l'interior, en la seva saviesa personal, en el seu bon fer i bon ser. És el moment de donar consells assenyats i bons exemples.

Abril 2023.

¹ Francesc Torralba, *El sentit de la vida*. Badalona: Ara Llibres, 2008: 16.

² Francesc Torralba, *Dos mons en una casa*. Barcelona: Obra Social de Caixa de Catalunya, 2008: 142.

³ Fernando Savater, *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997: 61.

⁴ Tal com deia el filòsof José Luís López Aranguren.

⁵ Elkhomon Goldberg, *La paradoja de la sabiduría*. Barcelona: Crítica, 2006: 277.

⁶ Elkhomon Goldberg, *La paradoja de la sabiduría*. Barcelona: Crítica, 2006: 30.